
Antopäivä: 6.7.2011	Voimaantulopäivä: 1.8.2011	Voimassa: Toistaiseksi
------------------------	-------------------------------	---------------------------

Säädösperusta:
Ilmailulaki (1194/2009) 6 § ja 78 §:n 4 momentti.

Muutostiedot:
Tällä ilmailumääräyksellä kumotaan ilmailumääräys OPS M2-9, 20.2.1996.

Soveltamisala:
Tässä määräyksessä annetaan liitimiä koskevat tekniset, toiminnalliset sekä ohjaajan tietoa, taitoa, kokemusta ja ikää koskevat määräykset. Lisäksi tällä määräyksellä annetaan liitimiä koskevat poikkeukset ilmailulain 7 lukuun (Yleiset lentotoimintaa koskevat vaatimukset) ja 8 lukuun (Kaupallinen ilmakuljetus ja lupa ilmailutoimintaan eräissä tapauksissa).

LIITIMET

Sisällysluettelo

- MÄÄRITELMÄT
- TEKNISET MÄÄRÄYKSET
 - Liitimiä koskevat vaatimukset
 - Vaatimukset kilpailu- ja esittelytoiminnassa
 - Käyttörajoitukset ja huolto-ohjeet
 - Huolto-, korjaus- ja muutostyöt
- TOIMINNALLISET MÄÄRÄYKSET
 - Varustevaatimukset
 - Lennon valmistelu ja suorittaminen
 - Muut toiminnalliset vaatimukset
- LENTÄJÄLTÄ EDELLYTETTÄVÄÄ IKÄÄ, TIETOA, TAITOA JA KOKEMUSTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET
 - Ikää koskevat vaatimukset
 - Tietoa koskevat vaatimukset
 - Taito, jota edellytetään itsenäiseen lentämiseen
 - Taito, jota edellytetään matkustajan kuljettamiseen
 - Tiedollisten ja taidollisten vaatimusten todentaminen
- KOULUTUS
- ONNETTOMUUKSISTA JA VAARATILANTEESTA ILMOITTAMINEN
- SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

1. MÄÄRITELMÄT

Tässä ilmailumääräyksessä tarkoitetaan:

EFTA–valtiolla Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen allekirjoittanutta valtiota,

FAI:lla kansainvälistä urheiluilmailujärjestöä (Fédération Aéronautique Internationale - FAI),

ilmailun vakuutusasetuksella lentoliikenteen harjoittajia ja ilma-alusten käyttäjiä koskevista vakuutusvaatimuksista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 785/2004,

jaloilta lähtevällä liitimellä, liidintä jonka lentoönlähdöt voidaan aina suorittaa jaloilta. Jaloilta lähteväksi katsotaan myös liidin, jossa on laskeutumista helpottavat apupyörät tai sukset, jos ne eivät haittaa lentoönlähtöjä jaloilta. Jaloilta lähteväksi katsotaan edelleen myös liidin, jota käyttää liikuntarajoitteinen henkilö ja liitimessä on lentoönlähtöjä ja laskuja helpottavat apupyörät tai sukset, mikäli liitimellä voidaan ne irrotettuna suorittaa lentoönlähtö jaloilta.

koulutuksella koulutusohjelman mukaisesti annettavaa liidinlajikohtaista oppilaan koulutusta itsenäiseksi lentäjäksi, tai muuta koulutusohjelman mukaista koulutusta, kuten koulutusta oppilaalle, jolla jo on oikeus lentää itsenäisesti toisella ohjaustavaltaan yhteinevällä, mutta rakenteellisesti erilaisella liidinlajilla, koulutus matkustajan kuljettamiseen ja uusien lentoönlähtötapojen koulutus,

koulutustodistuksella kouluttajan antamaa kirjallista todistusta hyväksytysti suoritetusta koulutusohjelman mukaisesta koulutuksesta; koulutustodistusta vastaavat myös liidinlajin ohjaustapaan sopiva voimassaoleva tai vanhentunut lentäjän lupakirja tai kansainvälisen urheiluilmailujärjestön FAI:n sääntöjen mukaisesti annettu liidinlentäjän kelpoisuustodistus tai kansallinen liidinlentäjän kelpoisuustodistus,

lennolla tarkoitetaan tässä määräyksessä sitä, että lento alkaa kun liidin lähtee liikkeelle lentoönlähtötarkoituksessa ja lento päättyy, kun liidin on laskun jälkeen täysin pysähtynyt,

liitimellä alla olevia ilma-aluksia ja laitteita, jotka on määritelty yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta sekä neuvoston direktiivin 91/670/ETY, asetuksen (EY) N:o 1592/2002 ja direktiivin 2004/36/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 liitteessä II ja ryhmitelty seuraavasti:

A-ryhmä: painopisteohjatut ultrakevyet lentokoneet ja moottoroidut laskuvarjot, jotka on määritelty asetuksen N:o 216/2008 liitteen II:n kohdassa e),

B-ryhmä: liitimet, jotka on määritelty asetuksen N:o 216/2008 Liite II:n kohdassa g),

C-ryhmä: muut ilma-alukset, jotka on määritelty asetuksen N:o 216/2008 Liite II:n kohdassa j).

liidinlajilla ohjausmenetelmiltään ja rakenteeltaan oleellisesti yhteneviä liitimiä,

liitimen päälliköllä ilmailulain 58 §:n tarkoittamaa ilma-aluksen päällikköä,

ohjaajalla henkilöä, joka tosiasiaassa ohjaa liidintä, vaikkei hän olisikaan ilma-aluksen päällikkö,

rakenteellisella massalla tarkoitetaan tässä määräyksessä liitimen tyhjämassaa kun siihen on asennettu lentämiseen vaadittu kiinteä varustus.

2. TEKNISET MÄÄRÄYKSET

2.1 Liitimiä koskevat vaatimukset

2.1.1 Vaatimukset 1-paikkaisille liitimille

2.1.1.1 Suomessa saa käyttää liidintä, joka on toisessa yhteisön jäsenvaltiossa laillisesti valmistettu tai markkinoitu tai EFTA- valtiossa valmistettu, tai toisessa yhteisön jäsenvaltiossa tai EFTA- valtiossa laillisesti hyväksytty.

2.1.1.2 Jos liidintä ei ole edellä mainitulla tavalla valmistettu, markkinoitu tai hyväksytty, tai liidintä valmistetaan ja markkinoidaan kaupallisesti Suomessa, on liitimen täytettävä jonkun EU- tai EFTA-valtion liitimille asetetut tekniset vaatimukset. Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää todistuksen näiden vaatimusten täyttymisestä.

2.1.2 Vaatimukset 2-paikkaisille liitimille

2.1.2.1 Suomessa käytettävän, muualla valmistetun liitimen on täytettävä kohdassa 2.1.1.1 mainitun valtion tai sen alueella toimivan toimivaltaisen organisaation hyväksymät rakenne- ja testausvaatimukset ja sillä on oltava tyyppitodistus tai vastaava hyväksyntä.

2.1.2.2 Mikäli liitimellä ei ole edellä mainittua tyyppitodistusta tai muuta hyväksyntää, on liitimen täytettävä jonkun muun EU- tai EFTA-valtion liitimille asetetut tekniset vaatimukset. Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää todistuksen näiden vaatimusten täyttymisestä.

2.1.2.3 Suomessa saa käyttää liidintä, jolla on kansainvälisesti tunnustetun organisaation antama liidinh hyväksyntä, jos näiden organisaatioiden rakenne- ja testausvaatimukset vastaavat EU- ja EFTA-valtioissa käytössä olevia vaatimuksia.

2.1.2.4 Kun liidin tai sen osakokonaisuus valmistetaan kaupallisesti Suomessa, valmistajan on merkittävä se valmistenumeroilla, valmistajan tunnistella ja valmistusvuodella. Valmistajan on pidettävä valmistuksesta kirjanpitoa, josta ilmenevät käytetyt piirustukset, valmistuspäivämäärä ja valmistaja.

2.2 Vaatimukset kilpailu- ja esittelytoiminnassa

Sen lisäksi mitä 2.1 kohdassa määrätään Suomessa tapahtuvassa alle 185 päivää kestävässä kilpailu-, esittely- tai muussa niihin verrattavassa ilmailutoiminnassa saa käyttää ulkomaisessa omistuksessa olevaa liidintä, jos tällainen liidin täyttää liitimen omistajan kotivaltion liitimiä koskevat määräykset.

2.3 Käyttörajoitukset ja huolto-ohjeet

Liitimellä on oltava ohjekirja, josta ilmenevät liitimen käyttörajoitukset ja huolto-ohjeet. Itse rakennetun tai muutetun liitimen rakentajan omassa käytössä tätä ohjekirjaa ei vaadita, jos liidintä ei käytetä koulutustoimintaan.

2.4 Huolto-, korjaus- ja muutostyöt

2.4.1 Liitimen huolto-, korjaus- ja muutostyöt on tehtävä valmistajan antamien tai alalla yleisesti käytettyjen ohjeiden mukaisesti. Työn suorittajalla on oltava toimintaan riittävä koulutus, kokemus, ohjeet, toimitilat ja välineet.

2.4.2 Liitimen omistajan tai käyttäjän on tehtävä tai teetettävä ne huollot, tarkastukset ja muutostyöt, jotka valmistaja määrää tehtäviksi, ja ne toimenpiteet jotka ovat välttämättömiä kaluston lentokelpoisuudelle.

2.5 Liitimen asiakirjat

Poiketen siitä mitä ilmailulain 66 §:ssä säädetään, on lentotoimintaan käytettävällä liitimellä oltava seuraavat voimassa olevat asiakirjat:

- a) kohdassa 2.3 mainittu ohjekirja,

- b) todistukset ilmailun vakuutusasetuksen sekä ilmailulain 144 § ja 145 § mukaisista vakuutuksista, jos niitä edellytetään kyseessä olevalle lentotoiminnalle,
- c) radiolupa, jos liitimeen on asennettu radiopuhelin.

Asiakirjoja ei tarvitse pitää lennolla mukana, mutta ne on esitettävä pyydettyäessä ilmailuviranomaisen tai sen edustajan tarkastettaviksi.

2.6 Muun kuin jaloilta lähtevän liitimen luettelointi ja merkintä

2.6.1 Viranomaisvalvonnan toteuttamiseksi liitimellä, joka ei ole jaloilta lähtevä, on oltava tunnus. Tunnuksen antaa Liikenteen turvallisuusvirasto. Liikenteen turvallisuusvirasto pitää liidinten tunnuksista luetteloa, josta ilmenee kunkin liitimen tyyppi ja tunnuksen hakija.

2.6.2 Tunnus muodostuu liidinryhmää merkitsevistä kirjaimista A, B tai C ja siihen liitetystä juoksevasta numerosta. Jos liitimen kansallisuuden ilmoittamiseksi tarvitaan kansallisuustunnusta (kuten radiokutsussa, radioluvassa tms.), käytetään radiopuhelinliikenteessä ja tarvittavissa asiakirjoissa luettelotunnuksen edessä Suomen kansallisuustunnusta OH. Kansallisuustunnusta ei merkitä liitimeen eikä liidinluetteloon.

2.6.3 Tunnus on merkittävä vasemman siiven alapintaan, liitimen runkoon tai sivuohjainpintoihin. Siiven alapintaan merkityn tunnuksen on oltava vähintään 30 cm korkea ja merkinnän yläreunan on oltava siiven etureunaan päin. Runkoon tai ohjainpintoihin merkityn tunnuksen on oltava 10 cm korkea ja näkyä molemmille sivuille.

2.6.4 Liitimen tunnuksen saamiseksi on Liikenteen turvallisuusvirastolle toimitettava:

- a) kopio tyyppitodistuksesta tai vastaavasta hyväksynnästä, jos sellainen vaaditaan ja niihin liittyvät tekniset tiedot ja
- b) punnitustodistus, jos sitä edellytetään kohdissa 2.6.5 tai 2.6.6

2.6.5 Jos ryhmän B liitimen tyyppitodistuksessa tai muussa hyväksynnässä ei ole tietoa rakenteellisesta massasta, on siitä toimitettava ilma-alusten punnitusoikeuden haltijan antama todistus.

2.6.6 Jos ryhmän C liitimelle annetussa hyväksynnässä ei ole tietoa rakenteellisesta massasta polttoaineineen, on siitä toimitettava ilma-alusten punnitusoikeuden haltijan antama todistus.

3. TOIMINNALLISET MÄÄRÄYKSET

3.1 Varustevaatimukset

3.1.1 Liitimessä on oltava korkeusmittari lennoilla, jotka lennetään yli 150 m korkeudella maan tai veden pinnasta.

3.1.2 Jaloilta lähtevillä ryhmän B liitimillä on oltava pelastuslaskuvarjo lennoilla, jotka lennetään yli 50 m korkeudella maan tai veden pinnasta.

3.1.3 Liitimellä lennettäessä on ohjaajan ja matkustajan käytettävä rakenteeltaan sopivaa suojakypärää, ellei liitimessä ole suojattua ohjaamoita turvavöineen.

3.2 Lennon valmistelu ja suorittaminen

3.2.1 Siitä poiketen mitä ilmailulain 62 §:n 1, 2 ja 3 momenteissa säädetään:

- a) Liitimellä lennettäessä on ohjaajan noudatettava liitimen ohjekirjassa annettuja ohjeita ja rajoituksia.

- b) Ohjaaja ei saa aloittaa lentoa ennen kuin hän on varmistunut siitä, että:
- i. Liidin on tarkastettu ja huollettu valmistajan antamien ohjeiden mukaisesti tai muutoin asianmukaisesti,
 - ii. suunniteltu lento voidaan suorittaa turvallisesti ottaen huomioon suoritusarvot, vallitsevat sääolosuhteet ja muut asiaan vaikuttavat seikat,
 - iii. liitimessä ja siinä olevilla henkilöillä on vaadittu ja tarpeellinen varustus.

3.2.2 Vain näkölentosääntöjen (VFR) mukaiset lennot päivällä on sallittu.

3.3 Muut toiminnalliset vaatimukset

3.3.1 Lentotoimintaan liitimillä ilmailulain 2 §:n 16-kohdassa määritellyillä lentopaikoilla tai sen lähialueella on saatava lentopaikan päällikön tai hänen edustajansa lupa. Jos lentotoiminnan laatu tai laajuus muuttuu alkuperäisestä luvasta, on toiminnasta sovittava erikseen ennen sen aloittamista.

3.3.2 Ohjaajan saatava perehdyttämiskoulutus jokaiselle uudelle liidintyypille. Koulutuksessa on perehdyttävä liitimen käyttörajoituksiin ja huolto-ohjeisiin.

3.3.3 Koelentotoimintaan käytettävässä liitimessä olevalla henkilöllä, joka ei toimi ohjaajana, on oltava tehtävä liitimessä ja voimassa oleva lentäjän lupakirja tai liitimen ohjaajan koulutustodistus.

4. OHJAAJALTA EDELLYTETTYÄ IKÄÄ, TIETOA, TAITOA JA KOKEMUSTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

4.1 Ikää koskevat vaatimukset

Ohjaajan on oltava vähintään 15-vuotias. Jos hän on alle 18-vuotias, on hänellä oltava liidinentoimintaan huoltajan kirjallinen lupa.

Matkustajaa kuljettavan liitimen ohjaajan on oltava vähintään 18-vuotias.

4.2 Tietoa koskevat vaatimukset

Liitimen ohjaajan on oltava perehtynyt liidintoimintaa koskeviin säädöksiin ja määräyksiin.

4.3 Taito ja kokemus, jota edellytetään itsenäiseen lentämiseen

4.3.1 Ryhmän A painopisteohjatun ultrakevyen lentokoneen ohjaajalla on oltava vähintään 60 lennon kokemus ryhmän A painopisteohjatulla ultrakevyellä lentokoneella, josta vähintään 30 lentoa on oltava lennetty lennonopettajan kanssa. Ryhmän A moottoroidun laskuvarjon ohjaajalla on oltava vähintään 40 lennon kokemus ryhmän A moottoroidulla laskuvarjolla. Ohjaajalta, joka täyttää itsenäisen lentämisen edellytykset ryhmän B tai C liitimellä käyttäen vastaavaa ohjaustapaa, riittäväksi katsotaan vähintään 20 lennon kokemusta kyseisen ohjaustavan ryhmän A liitimellä.

4.3.2 Ryhmän B tai C liitimen ohjaajalla on oltava vähintään 40 lennon kokemus. Liitimen lentoonlähtötapoja ovat:

- a) rannelähtö,
- b) auto-, vintturi- tai vastaava hinaus,
- c) lentohinaus tai
- d) lentoonlähtö oman moottorin voimalla.

Rinnelähtöä lukuun ottamatta kunkin lentoonlähettävän käyttäminen edellyttää 7 lentoonlähden kokemusta kyseisellä tavalla. Jos ohjaaja täyttää itsenäisen lentämisen edellytykset ryhmän A liitimellä käyttäen vastaavaa ohjaustapaa, edellytetään vähintään 20 lennon kokemusta kyseisen ohjaustavan ryhmän B tai C liitimellä. Jos ohjaaja täyttää itsenäisen lentämisen edellytykset ryhmän A liitimellä häneltä ei edellytetä lentoonlähettöpakoulutusta lentoonlähtöihin oman moottorin voimalla,

4.3.3 Ohjaajalla on oltava vähintään 7 lentopäivän kokonaiskokemus liitimellä tai muulla ilma-aluksella tai laitteella.

4.3.4 Ryhmään B tai C kuuluvan kolmen akselin suhteen aerodynaamisesti ohjattavan liitimen ohjaajana voi toimia voimassaolevan tai vanhentuneen purje-, moottoripurje-, ultrakevytlentäjän lupakirjan tai lentokoneen luokkakelpuutuksen haltija lentoonlähettöpäoikeuksiensa puitteissa.

4.3.5 Muiden kuin kohdassa 4.3.4 mainittujen ryhmän C liitimen ohjaajana voi toimia myös henkilö, jolla on tai on ollut lentäjän lupakirja tai on liitimen ohjaajan koulutustodistus.

4.3.6 Jaloilta lähtevän moottoroimattoman liitimen ohjaajalta ei edellytetä koulutusta jos lentoonlähtö tapahtuu ilman ulkopuolista apua ja lennetään ilmatilassa, joka täyttää kaikki seuraavat ehdot:

- a) Lennettäessä alle 150 metrin korkeudella maan tai veden pinnasta,
- b) lennettäessä kauempana kuin 10 km Ilmailulain 81 § 1 momentin tarkoittamasta lentopaikasta ja
- c) G-ilmatilassa.

4.4. Kokemus, jota edellytetään matkustajan kuljettamiseen

- a) Ohjaajalla on oltava lentokokemusta ohjaajana asianomaisen ryhmän liitimellä ja ohjaustavalla vähintään 35 lentotuntia, joista vähintään 15 tuntia yksinlentoina,
- b) ohjaajalla on oltava vähintään viisi lentoa lentokoulutusta antavan henkilön kanssa liitimen ohjaajan paikalla lennetyinä ja
- c) hänellä on oltava lentokokemusta kyseisellä ohjaustavalla vähintään 10 lentoa viimeisten 6 kk aikana.

4.5 Tiedollisten ja taidollisten vaatimusten todentaminen

4.4.1 Ohjaajan on kouluksensa todentamiseksi säilytettävä saamansa koulutustodistukset.

4.4.2 Ohjaajan on lentokokemuksensa todentamiseksi pidettävä henkilökohtaista lentopäiväkirjaa, josta ilmenevät ainakin: päivämäärä, lentojen määrä ja kesto, lähtöpaikka, liidinlaji, lentoonlähettötapa, lennon aihe, liitimen tunnus tai tyyppi ja tarvittavat lentokoulutuksen antaneen henkilön kuittaukset.

4.4.3 Koulutustodistukset ja lentopäiväkirja on vaadittaessa esitettävä ilmailuviranomaiselle tai sen edustajalle.

5. KOULUTUS

5.1 Koulutus liitimellä ei edellytä ilmailulain 78 §:ssä tarkoitettua ilmailuviranomaisen myöntämää lentokoulutuslupaa.

5.2 Valvonnan toteuttamiseksi on koulutuksen aloittamisesta ja sen muutoksista on tehtävä koulutusilmoitus Liikenteen turvallisuusvirastolle viimeistään 14 vuorokautta

ennen toiminnan aloittamista tai muutosta. Koulutusilmoituksessa on oltava vähintään seuraavat tiedot:

- a) kouluttajan nimi, kotipaikka ja osoite,
- b) koulutuksesta vastaava henkilö, hänen osoite- ja pätevyystietonsa sekä kirjallinen suostumus tehtäväänsä,
- c) koulutuspaikka tai -paikat, joilla koulutus pääasiassa tapahtuu,
- d) koulutuksessa käytettävä lentokalusto ja tilat,
- e) käytettävät koulutusohjelmat, joissa on määriteltävä teoria- ja lentokoulutuksen yksityiskohtainen oppitunti- ja lentokohtainen sisältö ja mitä tieto-, taito- ja kokemusvaatimuksia edellytetään, jotta koulutus katsotaan hyväksytysti suoritetuksi
- f) selvitys siitä, miten koulutuksen vakuutusturva on järjestetty.

5.3 Koulutuksesta vastaavan henkilön on annettava liitimen ohjaajalle koulutustodistus hyväksytysti suoritettuna koulutuksen jälkeen. Koulutustodistus on annettava kaikesta annetusta koulutuksesta ja siitä on selvittävä seuraavat asiat:

- a) kouluttajan nimi,
- b) koulutettavan nimi ja syntymäaika,
- c) käytetty koulutusohjelma,
- d) koulutuksen aloitus- ja päättymispäivämäärät,
- e) koulutuksesta vastaavan henkilön allekirjoitus ja päivämäärä.

Valvonnan toteuttamiseksi koulutuksesta vastaavan henkilön on toimitettava koulutustodistuksen jäljennös Liikenteen turvallisuusvirastolle 14 vuorokauden sisällä sen antamisesta.

5.4 Lentokoulutusta 1-paikkaisella liitimellä voi antaa henkilö, joka on iältään vähintään 18 vuotta, jolla on ollut yli kaksi vuotta koulutuksessa käytettävän liidinryhmän ja ohjaustavan itsenäiseen lentämiseen vaadittava oikeus ja jolla on lentokokemusta vähintään 50 lentotuntia koulutuksessa käytettävällä liidinryhmällä ja ohjaustavalla.

Lentokoulutusta 2-paikkaisella liitimellä voi antaa henkilö, joka täyttää edellä olevat vaatimukset, jolla on oikeus kuljettaa matkustajaa ja jolla on lentokokemusta ohjaajana koulutuksessa käytettävällä liidinryhmällä ja ohjaustavalla vähintään 100 lentotuntia, joista vähintään 70 lentotuntia päällikkönä.

Lentokoulutuksen antaneen henkilön on merkittävä antamansa koulutus koulutettavan ohjaajan lentopäiväkirjaan. Merkinnästä on käytävä ilmi koulutuksen aihe, käytetty koulutusohjelma, päivämäärä, lentokoulutuksen antaneen henkilön nimi.

6. ONNETTOMUUKSISTA JA VAARATILANTEISTA ILMOITTAMINEN

Liidinlentotoiminnassa tapahtuneesta onnettomuudesta ja vakavasta vaaratilanteesta ilmoitetaan ilmailumääräyksen GEN M1-4 mukaisesti.

7. SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

7.1 Ennen tämän ilmailumääräyksen voimaantuloa liidinlentotoimintaan myönnettyt luvat ovat voimassa niihin merkittyihin päivämääriin saakka.

7.2 Ennen tämän ilmailumääräyksen voimaantuloa myönnetyt liidinlennonopettajan koulutustodistukset, jotka eivät täytä kohdan 5.4 vaatimuksia ovat voimassa 31.12.2012 saakka.

7.3 Liitimen omistajan on haettava 31.12.2012 mennessä uutta luettelointia ja merkintää Liikenteen turvallisuusvirastolta kohdan 2.7 mukaisesti niille liitimille, jotka eivät ole jaloilta lähteviä. Tämä vaatimus koskee myös aiemmin järjestön liidinluetteloön merkitsemiä liitimiä.

7.4 Koulutusilmoituksen tekemistä koskevaa 5.2 kohtaa ryhdytään soveltamaan vasta 1.1.2012 alkaen.